

BESZÁMOLÓ

a Szerzői Jogi Szakértő Testület 2019. évi működéséről

I. A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezeti és működési rendje

A Szerzői Jogi Szakértő Testület (a továbbiakban: a Testület vagy SZJSZT) a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 101. §-ának (1) bekezdése szerint a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) mellett működik. A Testület tagjait az igazságügyért felelős miniszter a kultúráért felelős miniszterrel egyetértésben ötéves időtartamra nevezi ki. A legfeljebb kétszáz fős Testületnek, illetve a Testület tizenöt tagú elnökségének és elnökének a kinevezésére vonatkozóan a Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 2. és 3. §-a tartalmaz további rendelkezéseket.

II. Elnökségi ülések

A Testület működését [a Korm. r. 4. §-ának (3) bekezdése alapján] figyelemmel kísérő és értékelő Elnökség, amelyet a Korm. r. és az Ügyrend szerint évenként legalább egy alkalommal kell összehívni. Az elnökség 2019 folyamán egy alkalommal tartott ülést (2019. június 24.). Az elnökségi ülés jegyzőkönyvét az *1. számú melléklet* tartalmazza.

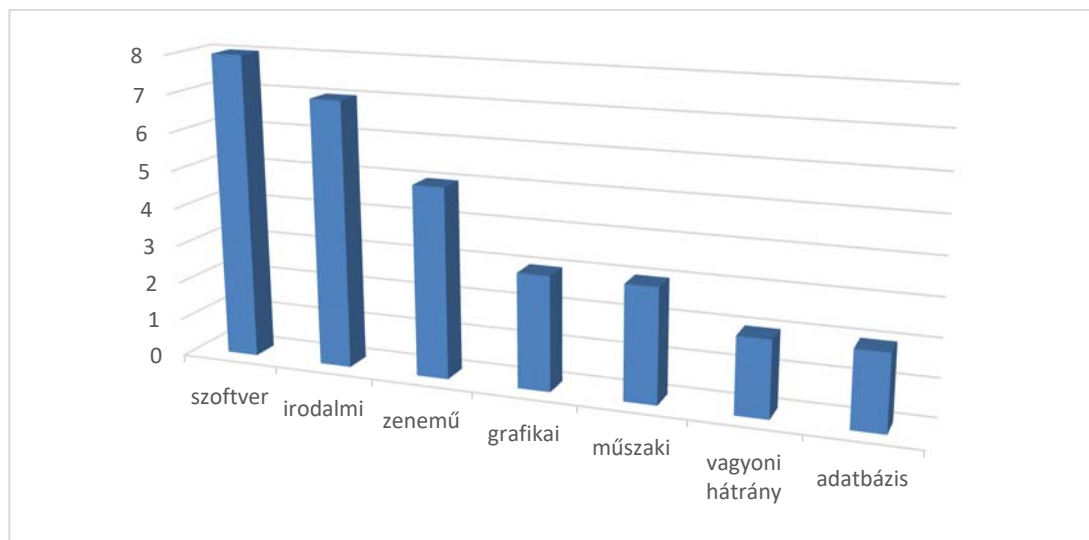
III. Megkeresések, illetve megbízások és az azok alapján született szakértői vélemények

Az Szt. 101. §-ának (1) és (3) bekezdése, illetve a Korm. r. 1. §-a alapján, a Testület szerzői jogi jogvitás ügyekben felmerülő szakkérdésekben a bíróságok és más hatóságok megkeresésére, illetve – a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben – peren kívüli megbízás alapján ad szakvéleményt.

2019-ban összesen 33 szakvélemény-adásra irányuló felkérés, kirendelés, illetve árajánlat-kérés érkezett a testülethez. Az évben elkészült szakértői vélemények száma 32 db volt, ebből 5 az előző évről áthúzódott ügyben készült, további kiegészítő szakvélemények száma pedig 3 volt. Tizenegy ügyben bíróságok (járásbíróságok, törvényszékek, közjegyző), 10 ügyben nyomozóhatóságok kirendelése alapján, 11 ügyben megbízás alapján (ügyvédi irodák, helyi önkormányzatok, magánszemélyek és gazdasági társaságok) készültek szakértői vélemények. Újdonságnak számított a közjegyzői nemperes eljárásban történő szakértői kirendelés. Viszonylag magasnak mondható (8) a bizalmasan kezelni kért szakvéleményeknek a száma. A szakértői vélemények elkészítésében 51 szakértő vett részt. Az SZJSZT 2018. évi beszámolója a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő 2019. évi 24. számában lett közzétéve. Az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemlében 9 szakvélemény jelent meg 2019-ben.

A szakértések száma műtípusonként a következőképpen alakult: műszaki (3); irodalmi (7); grafika (3); adatbázis (2), szoftver (8); zenemű (5), vagyoni hátrány (2), audiovizuális mű (1), zenés színpadi mű (1).

A szakvélemények főbb műtípusok/témánként szerinti megoszlása

Az SZJSZT által 2019-ban ellátott ügyekre vonatkozó kimutatást a *2. számú melléklet* tartalmazza.

A Testület 2019. november 13-15. között a IX. Szegedi Jogtörténeti Napok-on belül szellemi tulajdoni tárgyú szakmai-tudományos rendezvényt szervezett a hazai szerzői jogi szabályozás 135 éves évfordulója emlékére. A Testület a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény hatálybalépésének 20. évfordulójára a Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesülettel, a Magyar Szerzői Jogi Fórum Egyesülettel és a Magyar Jogász Egylettel közösen műhelybeszélgetést szervezett 2019. november 25-én, Budapesten.

IV. Néhány tipikus, illetve jelentősebb ügy

1. Képregényfigura karakterelemeinek engedély nélküli felhasználása (7/2019)

Polgári perben rendelte ki a Bíróság a Szerzői Jogi Szakértő Testületet. Az Eljáró Tanács feladata annak megállapítása volt, hogy a perbeli képregényfigura grafikai ábrázolását szerzői jogi védelem illeti-e, illetve a képregényfigura karakterelemeinek perbeli felhasználása átdolgozás-e, valamint a műben szereplő jellegzetes alak kereskedelmi hasznosítása történt-e. Az Eljáró Tanács megállapította, hogy a perbeli grafikai ábrázolás egésze és annak részlete is szerzői jogi védelem alatt áll, a műben szereplő jellegzetes alak kereskedelmi hasznosítása nem történt meg, azonban a karakter átdolgozása és többszörözése igen, amelyre engedélyt kellett volna kérni. Az Eljáró Tanács mindemellett megjegyezte azt is, hogy „*a magyar szerzői jogi törvény nem tartalmazza a paródia-célú szabad felhasználást. [...] A paródia, mint a szerzői jog belső korlátja egyébként az Emberi Jogi Chartában és az Európai Emberi Jogi Egyezményben is szabályozott, az Alaptörvény által is védett véleményszabadság gyakorlásának az egyik formája, amelynek helye van akár személy, akár szerzői jogi védelemben részesülő mű, vagy teljesítmény parodizálásáról legyen is szó.*” Hivatkozott továbbá az Európai Bíróság C-201/13. számú Deckmyn-döntésére is, amely kimondta, „*hogy a paródia megvalósul akkor, ha egyrészt az átdolgozás felismerhetően hívja az eredeti művet, még ha jelentősen különbözik is tőle, másrészt pedig a humor vagy gúny kifejeződése is megvalósul. Egyéb követelményt a paródiával szemben nem támaszt, az tehát akár kereskedelmi célú felhasználás is*

lehet, de személyhez fűződő jogokat nem sérthet. A paródia kivétel tehát a jogirodalomban megjelenő egyes vélemények szerint létezik a szerzői jogban, vita elsősorban azon folyik, hogy nevesített szabad felhasználásként is be kell-e vezetni az Szjt-be, vagy elegendő az alapjogi megalapozás, azaz alapjogi érveléssel megtörhető-e az Szjt. azon szabályozási elve, hogy csak olyan szabad felhasználásokra lehet hivatkozni, amelyeket kifejezetten nevesít a törvény.¹”

2. Okozott vagyoni hátrány mértékének meghatározása az egyes jogtulajdonosok vonatkozásában (9/2019)

Bűnügyben rendelte ki a Bíróság a Szerzői Jogi Szakértő Testületet. A megválaszolandó szerzői jogi kérdés arra irányult, hogy az engedély nélkül megvalósított lehívásra hozzáférhetővé tétel milyen mértékű vagyoni hátrányt okozott a jogosultaknak. Mint azt az Eljáró Tanács megállapította, „*a Testület reálisnak találja, hogy a filmek feltöltésével filmként 800 USD összegű vagyoni hátrány keletkezik a jogtulajdonosoknál.*” Megjegyezte azonban az Eljáró Tanács, hogy „*ezek a jogtulajdonosok jelentős részét tömörítő ASVA által közölt becsült összegek. Teljesen pontos összegű vagyoni hátrány az egyes jogtulajdonosok adott filmekre vonatkozó nyilatkozatai alapján lenne megállapítható. Mivel azonban a periratok között ilyen nyilatkozatok nem lelhetőek fel és a Testületnek sincs eszköze arra, hogy ezeket a nyilatkozatokat a jelen eljárásban beszerezze, ezért a vagyoni hátrány a becsült összegekben határozandó meg.*” Az Eljáró Tanács a válasza mellett felhívta a figyelmet a tárgyban kialakult következetes bírói és SZJSZT gyakorlatra is, amely alapján az elmaradt vagyoni előny minimum összegét annak a jogdíjnak az összegében határozzák meg, amelyet a jogsértéssel megvalósított felhasználás ellenében – jogszerű eljárás esetén – a jogsértőnek fizetnie kellett volna.

3. Szerzői mű felhasználásának harmadik fél általi korlátozása (26/2019)

A megválaszolandó szerzői jogi kérdés a Megkereső művein fennálló személyhez fűződő és vagyoni jogainak harmadik személy általi korlátozhatóságára irányult. A Megkereső egy zenei aggregátorcéggel állt szerződésben, amely a Megkereső állítása szerint a műveinek felhasználását „blokkolta” egy online tartalmegosztó felületen, egy harmadik személy, a hangfelvétel-előállító kérésére. Az Eljáró Tanácsnak kifejezetten a mű nyilvánosságra hozatalához és a nyilvánossághoz közvetítéshez fűződő jogokat kellett vizsgálnia. Az Eljáró Tanács megállapította, hogy „*a mű nyilvánosságra hozatali jogával a szerző rendelkezik, miközben más személy – a felek eltérő megállapodása hiányában – e nyilvánosságra hozatalban nem köteles közreműködni. A már jogszerűen nyilvánosságra hozott művek esetén – az Szjt. jelen esetben irreleváns 11. §-a kivételével – sem a szerző, sem más személy nem rendelkezik az Szjt. alapján nyilvánosságra hozatali joggal, mint ahogyan azzal a joggal sem, hogy a nyilvánosságról a művet visszavonja.*” Megállapította továbbá, hogy „*a nyilvánosságra hozatalra vonatkozó szerzői személyhez fűződő jog tartalmánál fogva egyébként is megszűnik, miután a mű a szerző engedélyével jogszerűen nyilvánosságra hozatalra került.*” Összességében az iratanyag alapján nem volt megállapítható, hogy az

¹ Faludi Gábor: A paródia a szerzői jogban. Tanulmányok a 65 éves Lenkovich Barnabás tiszteletére. Budapest : Eötvös József Kiadó ; Győr : Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar, 2015. p.94-120. Ujhelyi Dávid: Értem a viccet, csak nem szeretem, avagy van-e szükség paródiakivételre a magyar szerzői jogban? Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle. - 12. évf. 3. sz. (2017.) p.45-95. Mezei Péter: Paródia az Európai Unió Bíróságán = Ünnepi kötet dr. Czucz Ottó egyetemi tanár 70. születésnapjára. Szeged: Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Tudományos Bizottság, 2016. p.469-475. Grad-Gyenge Anikó: Szerzői jogi korlátozások és a szerzői jog emberi jogi háttere. HVG-ORAC, Budapest, 2010.

aggregátor megakadályozta-e, és ha igen, milyen jogalapon és milyen nyilatkozatokkal a művek (hangfelvételek) nyilvánosságra hozatalát. Az Eljáró Tanács a fentiek mellett megállapította továbbá, hogy a zeneművek esetén „*a szerzői művek interaktív jellegű, lehívásra hozzáférhetővé tételével (Szt. 26. § (8) bekezdés) függ össze, e jogukat azonban a zeneszerzők és dalszövegírók nem egyedi módon, hanem reprezentatív közös jogkezelő szervezetük, az Artisjus Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület útján gyakorolják. A Megkereső műveinek felhasználásához ebből következően nem szükséges az aggregátor engedélyét beszerezni, és fordítva, nincsen olyan szerzői jogi jogcím, amely alapján az aggregátor a felhasználást – a felek közötti eltérő, kötelmi jogviszony hiányában – megakadályozhatná. Mindebből következően az aggregátor – ha a felek közötti eltérő, kötelmi jogviszony nem jött létre – nem köteles vizsgálni a szerzői művek felhasználására vonatkozó szerződést (amellyel egyébként jellemzően nem is rendelkezik), hiszen a felhasználást főszabályként nem az aggregátor végzi el, a tartalom-aggregátor tevékenysége általában a hangfelvétel-előállítói engedélyek közvetítésére korlátozódik.*” Így az Eljáró Tanács megállapítása szerint a szerzői jogi jogszabályok alapján az aggregátor nem jár el jogszerűtlenül, ha a hangfelvétel-előállító utasítására távolítja el a tartalomszolgáltató platformról a hangfelvételt.

V. Egyéb

A Szerzői Jogi Szakértő Testület 1970-2000 közötti iratanyagának feldolgozása, központi irattárba adása, a levéltári átadás előtt digitális másolatkészítés kiemelt feladat. 2018 májusában 16 iratgyűjtő doboznyi archív irat került a Nádor utcai pincéből az SZJSZT titkárságára. 2018 júniusában elkészült az iratanyag feldolgozási segédlet, 2019-ben pedig megtörtént az 1970-1985 közötti iratanyagok feldolgozása.

A 2020-as év során a Testület feladata lesz a tisztújítás lebonyolítása mellett a szakértői díjak emelése kapcsán az ügyrend módosításának előkészítése, valamint állásfoglalás kidolgozása a Testület idézhetőségének kérdésében.

Ugyancsak elkezdődött 2020. március elején egy műhelymunka - Kricsfalvi Anita és Sár Csaba kezdeményezésére - a vagyoni hátrány számszerűsítése tárgyában, mely kérdés igen gyakran felmerül a szakvéleményt kérők részéről, de a koronavírus megakasztotta a munkát.

Budapest, 2020. július 1.

Dr. Győri Erzsébet
a Testület elnöke

Mellékletek:

- 1) A 2019. évben tartott elnökségi ülés jegyzőkönyve
- 2) A megkeresések és megbízások listája

* * *

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 5. §-ának (3) bekezdésében foglaltak alapján a beszámolóval egyetértek.

Budapest, 2020. július 1.

Pomázi Gyula
a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának
elnöke